

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

S.D.P.B.

Coll. No. 392

Title Mahālaya Śrāddha

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 392 Subject : Dharma Sāstre

Title : Mahālaya • Śrāddha

Author : — Scribe : —

Date of the work : — Date of the Ms. : —

Place of the work : — Place of the Ms. : —

Size : 5.1" by 9.1" Extent : 13 foll.

Language : Sanskrit Script : Devanāgarī

Remarks :

माहालयश्वाहछे तेनांपत्र१३॥

२॥

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ महालयश्चाह विधिलिखिते संप्रदायात् ॥ आचमनं
 प्राणायामः ॥ ८ ॥ करसंपुटं कृत्वा ॥ ॐ अक्रोधनैः शौचपरैः सततं ब्रह्मचारि
 त्तिः ॥ न वितथं न वदति मया च आह कारिण ॐ न वामि ॥ यवान् गृहीत्वा ॥
 प्रथमविश्वे देवाने अठंगाडिये ॥ ॐ सर्वायामविनिर्मुक्तैः कामक्रोधविवर्जितैः
 ते न वदति ॥ धुरिलोचनसंज्ञिकवैश्वदेव आह ब्राह्मणकार्ये नोऽद्य संपाद्यं मे
 प्रसीदत ॥ संपादयिष्यामः ॥ आगतं वः ॥ सुस्वागतं नः ॥ एतदः पाद्यं ॥ अर्घ्य
 मे नमः ॥ एष वोऽर्घ्यः ॥ पूजासहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ स
 हसिं विश्वतो वृत्वा त्यतिष्ठद्दशां गुलं ॥ पूजा ॥ पादप्रक्षालनं आचमनं ॥ एवं
 द्वितीयविश्वे देवाने ॥ २ ॥ अपसव्यं ॥ ॐ अक्रोधनैः ॥ न वदति ॥ अस्मदसुरुजा
 दित्यरूपपितृपितामहप्रपितामह आह नः ॥ एतदः पाद्यं ॥ सव्यं ॥ अर्घ्यमे

नं प्रगृह्णंति मया दत्तं द्विजोत्तमाः पादप्रक्षालनायायं प्रकृवंति ममप्रियं ॥ एष
 वोऽर्घ्यः ॥ अपसव्यं पूजा ॥ ॐ उदीरतामवरुज्यतां सज्जन्तं धृमाः पितरः सो
 म्यासः ॥ असुं यद्दुर्गुहं कारुतज्ञास्ते नो वंति पितरो हवेषु ॥ पूजा ॥ पादप्रक्षालनं
 आचमनं ॥ एवं मातामहाने ॥ अक्रोधनैः ॥ ॐ मातामहप्रमातामह
 हृदप्रमातामह आह नमः ॥ एको हिष्टश्चेत् न्नात आह ब्राह्मणमानं ॥ पा
 व ५ त्रस्य जलप्रक्षालनाशिष्टं जलं निक्षिप्य ॥ पात्रं प्रक्षाल्य ॥ पुनस्तस्मिन्पात्रे
 समीचिनं जलं संपूर्य मध्येति लाहृतान्जलसीचंदनं दत्तं निक्षिप्य ॥ इ
 दं कर्मणि जलपात्रं ॥ सव्यं आचमनं ॥ प्राणायामः ॥ ८ ॥ ॐ विष्णुः ॥ ॐ ईशान
 विष्णुकमलासनकार्तिकेयवक्त्रियाऽर्करजनीशगणेश्वराणां ॥ कौंचाम
 रं हृकजशोऽव कश्यपानां पादान्नमामि सततं पितृमुक्तिहेतोः ॥ ॐ विष्णुः ॥

हरिः॥३॥ॐ अपवित्रः शुचिः॥ॐ इदं विष्णुर्विचक्रं सुरे॥ अपसव्यं॥ॐ सप्त
 व्याधदशा एषु मृगाः कालं जिरे गिरौ॥ चक्रवाकाः सरदी पेहंसाः सरसिमा
 नसे। ते पिजाता ऊरुहेत्रे ब्राह्मणा वेद पारगाः॥ प्रस्थिता दीर्घमध्वनं यूयं
 ते न्योवसीदथ॥ॐ देवतान्यः पितृन्पश्य महायोगिन्प एव च॥ नमः स्वाहा
 ये स्वधायै नित्यमेव न वञ्जते॥ वार॥३॥ आहूतमौ गयां ध्यात्वा ध्यात्वा देवंग
 दाधरं॥ तान्यां चैव नमस्कृतं ततः आहूतं प्रवर्तते॥ गयायां पितृरूपेण स्व
 यमेव जनाहनिः॥ तं ध्यात्वा पुंडरीकाक्षं मुच्यते चक्रं त्रयात्॥ देशकाल
 पाकपात्रद्रव्यश्रद्धासंपदस्तु॥ सव्यं॥ तिरश्चरिं शोनुष्टुप्॥ एतो न्विदं स्तवा २
 म॥ सि॥ दृष्टिनिपातादिदोषा द्वा एव स्पृशच्चि॥ आघोपशराणां पवित्रता
 स्तु॥ अपसव्यं॥ पाकादीनां पवित्रतास्तु॥ पाकः शूतो न वञ्जते॥ तिलाक्षता

सव्यं।

नृगृहीत्वा सर्वदिक्षु विकिरे देतैर्मन्त्रैः॥ॐ अग्निश्वात्ताः पितृगणाः प्राचीरहं
 उमेदिशं॥ तथा बहिषदः पांडुयाम्याये पितरस्तथा॥ प्रतीचीमाज्यपास्तव दुदी
 चीमपि सोमपा॥ॐ इति स्वर्यमारुहेत्कव्यबालनलोपधः॥ रक्षो नूतपिशा
 चे न्योस्तथैवा सुरदोषतः॥ सर्वतश्चाधिपतिस्तेषां यमोरक्षां करो उमे॥ तिला
 रक्षं त्वसुरान् दक्षरिहं उराहसान्॥ पंक्तिं वै श्रोत्रियोरुहेदतिथिः सर्वरक्ष
 कः॥ ततः पृच्छा॥ तिलाक्षतान् गृहीत्वा॥ॐ नूःॐ नूवःॐ स्वःॐ महुःॐ जनःॐ
 तपःॐ सत्यं॥ॐ तसवित्रुर्वरेण्यं दयात्॥ॐ मधुवाता॥ मधु॥ वार॥३॥ अत्राद्य ३
 कन्यागते सवितरि प्रौष्टपदाऽपरपक्षे महालये गजछायायां महालयश्च
 मुकीतिपी अमुकवासरनिमित्तं अमुकसंगोत्राणां पितृपितामहप्रपिता
 महानां वसुरुद्रादित्यरूपाणां अमुका ३॥ अमुकशर्मणां अमुकसंगे

अपसव्यं।

त्राणां मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहानां वसुरुद्रादित्यरूपाणां अ
 मुका अ३ अमुकशर्मणां सपत्नीकानां सैकोद्दिष्टानां विश्वेदेवा इदं वक्तुं
 पार्वण्यविधिना युष्मदनुज्ञया आह्वयं करिष्ये ॥ ॐ ऊरुष्व ॥ जनयु
 क्तं दन्तं गृहीत्वा ॥ सयं ॥ पुरुरवा इव संज्ञका विश्वेदेवा इदं वः ॥ आसनं ॥
 एवं द्वितीयं विश्वेदेवस्य ॥ अपसयं ॥ अमुकसगोत्राः पित्रपितामहप्रपि
 तामहाः वसुदित्यरूपाः अमुका अमुकशर्मणः सपत्नीकाः यथा
 विना गंदं वः आसनं ॥ अमुकसगोत्राः मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमाता
 महाः वसुरुद्रादित्यरूपाः अमुका अ३ अमुकशर्मणः सपत्नीकाः यथा विना ३
 गंदं वः आसनं ॥ एकोद्दिष्टे अमुकसगोत्रात् अमुका अमुकशर्मन्
 इदं ते आसनं ॥ सयं ॥ प्रथमं विश्वेदेवाने आवाहनं ॥ तिजान्नतान् गृहीत्वा च

दुहस्तं तत्वा ॥ ॐ आगच्छं तु महाजागा विश्वेदेवामुहावनाः ॥ ये अत्र विहि
 ता आह्वे सावधाना न्वं उते ॥ पुरुरवा इव संज्ञकान् विश्वान् देवान् आवाह
 यिष्ये ॥ ॐ आवाहय ॥ करसं पुटं तत्वा ॥ ॐ विश्वेदेवाः आगत्य एता
 म् इमं रुवं दत्तं ॥ विश्वेदेवाः शृणुते मं रुवं मे ये अंतरिहे य उपद्यविष्ठा
 ये अग्निजिह्वा उत वायजत्रा आसद्यास्मिन्बहिर्निमादय धं ॥ ॐ पंधक
 संवदं ते सोमेन सुहृता ॥ यस्मै तल्लोति ब्राह्मणस्त्वं राजन् पारया मसि
 एवं द्वितीयं विश्वेदेवाने ॥ अपसयं ॥ तिजान्नतान् गृहीत्वा ॥ अमुकसगो
 त्रान् वसुरुद्रादित्यरूपान् पित्रपितामहान् प्रपितामहांश्च अमुका अ३ अ
 मुकशर्मणः सपत्नीकान् आवाहयिष्ये ॐ आवाहय ॥ ॐ उशंतस्त्वा निधिं
 मह्युशंतः समिधामहि ॥ उशान्नुशत आवाहयिष्ये ॥ अतैवे ॥ आयं जुनः

पितरः सोम्या सोऽग्निष्वात्ताः पयिनिर्देवयानैः॥ अस्मिन् यज्ञे स्वधयामर्दतो
 धिब्रुवंतु ते वं तस्मान्॥ ७॥ पुनस्तिजान्ता नृगृहीत्वा॥ अमुकसगोत्रा
 नृवसुरुद्रादित्यरूपा नृमाता महान् प्रमाता महान् रुद्रप्रमाता महान्
 अमुका॥ अमुकशर्मणः सपत्नीकान् आवाहयिष्ये॥ ३ आवाहय॥
 उशंतस्त्वा॥ ३ आयं जनः० स्मान्॥ उदको०॥ एको हिष्टस्य आवाहनं न
 चवति॥ ततः अर्घदानं॥ विश्वे देवाने अर्घपात्रव्यं स्थापनीयं तस्मिन्पा
 त्रव्ये पवित्रव्यं संस्थाप्य॥ ३ शन्नो देवी० नः इति मंत्रे जलं॥ ३ यवो सिय
 वया स्म देवो यवयारातीः॥ इति मंत्रे एयवानिहिषेत्॥ इदमत्र॥ चंदनपु
 ष्पे धूपः॥ दीपः॥ करसंपुटं चत्वा॥ पुरुरवा इव संजकानां विश्वेषां देवानां अ
 र्घपात्राणामर्चनविधेः परिपूर्णतास्तु॥ पित्रादीनां माता महदीनां च पा

॥सं॥

वणं प्रतिपात्रव्यं॥ २॥ प्रतिपात्रं पवित्रव्यं स्थापनीयं॥ एको हिष्टस्य एकं
 पात्रं॥ तेषु पात्रेषु शन्नो देवारिति जलं॥ ३ तिलो सिसोर्म देवत्योगो सवो देव
 निर्मितः॥ प्रत्नमृजिः पृक्तः स्वधया पितृहोत्रोक्तान् प्राणहिन् स्वाहा॥ इति मंत्रे
 त्रेण सर्वत्र तिलानिहिषेत्॥ इदमत्रेत्यादि पूर्ववत्॥ पुनः करसंपुटं चत्वा
 वसुरुद्रादित्यरूपाणां पितृणां माता महदीनां च पत्नीकानां सै
 को हिष्टानां अर्घपात्राणामर्चनविधेः परिपूर्णतास्तु॥ इति प्रतिवचनं॥ स
 वं॥ विज्ञेयं त्वरमंपदं॥ इति चटौ परिपवित्रे मुंचेत्॥ पूरु० कविश्वेत्यो देवे
 न्योनमः॥ इति तुलसीदलं॥ अर्घपात्रं हस्ते गृहीत्वा॥ उया दिव्या आपः पय
 सा संवत्सूर्या अंतरिक्षा उत्सर्षिषी यः हिरण्यवर्णयि जियास्तान आपः
 शिवाः शंसो नाः सुहवानवंतु॥ पूरु०॥ का विश्वे देवा एतदो अर्घं॥ इति चटौ

परिजलं मुंचेत् ॥ एवं द्वितीय विधे देवाने ॥ अपस चं ॥ विष्णोयत्यरमं पदं ॥ व
सु रूप पिष्ट न्योनमः ॥ यादिवा आप ॥ अमुकसगोत्र पितः ॥ अमुका अमु
कशर्मन् सपत्नीक एतत्ते अर्घं ॥ एवं पितामह प्रपितामहयोः ॥ एवं मातामह
पार्वणानि ॥ ततः सर्वाणि नीत्वा एकीकृत्य पिष्ट प्रथमपात्रे निक्षय ॥ दक्षिणहस्तौ
जलं गृहीत्वा ॥ अंशुदंतां लोकाः पिष्ट पदनाः पिष्ट पदनमसि इति मंत्रेण नृ
मौ अग्नेयकोणे वायव्यकोणे वा निषिंचेत् ॥ अं पिष्ट न्यः स्नानमसि ॥ इति मं
त्रेण पवित्रे सहितं पात्रं न्युद्धं कुर्यात् ॥ पवित्राणि उपरि अधो वाहि पेत् ॥ तस्यो
परि कुशं दद्यात् ॥ गुंध पुष्पै रन्यर्च्य ॥ स चं ॥ अर्घेदिक वंदनं ॥ आप इवा उ
जेषु जीरा पौ अमी वचा तनीः ॥ आपः सर्वस्मिन्नेषु जीस्तास्ते च एवं उजेषु ॥ इ
ति मंत्रेण ॥ ततः अर्चसंकल्पः ॥ इदमत्र इति जलं गृहीत्वा ॥ यथा दत्तं चंदनं

५

उजो ६ अपहता सुगरा रक्षो सिवेदिशदः ॥ निहन्ति सर्वे यन्ने दानव वे ॥ सर्वे तिल प्रक्षेपणे ॥ जोजनं ६
धा घर्चने पुरु ० विधे देवा वः स्वाहा ॥ एवं द्वितीयस्य ॥ अपस चं ॥ पुनः कुशो
दकं गृहीत्वा ॥ यथा दत्तं नं गोत्राः पिष्ट पितामह प्रपितामहाः वसु ० ए
अमुका अशमणियथा विज्ञातं वः स्वधा ॥ एवं मातामहानां ॥ एको हिष्टस्य
च यथा दत्तं ० चर्चनं गोत्रातः ॥ अमुका अमुकशर्मन् वसु रूपते स्वधा ॥ क
रसं पुष्टं तत्वा ॥ इदमर्चितं ज्योतिश्च अर्चनविधेः परिहृण्ति स्त ॥ स चं ॥ आ
चमनं ॥ ततो जोजन संकल्पः ॥ प्रतिचटुं एकैकं पात्रं निक्षय ॥ तेषु पात्रेषु स
र्वमन्नं सघृतं हविषं परिवेषयेत् ॥ एकस्मिन् पात्रे पिंडं नैवेद्यं परिवेषयेत् ॥
एकस्मिन् पात्रे सघृतं उदनं परिवेषयेत् ॥ ततः स्तिलाक्षता नूचै र्घपात्रे विकि देव ३
रेदनेन मंत्रेण ॥ अं अपहता सुगरा रक्षो सिवेदिशदः ॥ ततः उजान्यां हस्ता
न्यामुक्त्वा जलं चित्वा ॥ पात्रं गृहीत्वा ॥ अंष्टु धीते पात्रं द्यौः पिधानं ब्राह्मण

उजो ५ योगीश्वरो ह्यसमस्तकवचोक्ता यथासा इरीश्वरो ज्ञात संनिधानादपयो सीसि शोरहो सी नतान्मु राश्व सर्वे
यवपक्षेणो

समुखे अमृते अमृतं जुहोमि ॥ ॐ इदं विष्णुर्वि० सुरे ॥ एतत्ते विष्णो ह्यंरु०
 इति मंत्रेण दर्शनं क० ॥ नो जनपात्राधो मुक्ता सज्जलं ऊरौ मथा न्यक्तं गृ
 हीत्वा सद्यस्तेन पात्रमालयद् दमन्त्रं यद्दत्तं यच्च दास्यामित सर्वं च त्रिप
 र्यंतं नो जनं पुस्त० का विश्वे देवा वः स्वाहा ॥ एवं द्वितीय विश्वे देवाने ॥ अप स
 वां ॥ अप ह ता० दः ॥ स्वस्तिकात्त तान्यो हस्तान्यो ॥ अ० दः ॥ ॐ इष्ट धी ते स्वाहा ॥
 इदं विष्णु० सुरे ॥ एतत्ते विष्णो कव्यंरु० ॥ ॐ इदं न० ॥ दर्शोदिकं गृहीत्वा ॥ इदं
 मन्त्रं नो जनं गोत्राः पितृ पितामह प्रपितामहा वसुरुद्रादित्यरूपाः अमु
 का ३ शर्मणो यथा विनागं वः स्वध ॥ एवं मातामहानां ॥ एको द्विष्ट स्य उद् ६
 दमन्त्रं ॥ गोत्र वसुरुद्र पन्नातः अमुका अमुक शर्मन्ते स्वध ॥ द्वितीयाष्टुष्टा
 मयं ॥ ॐ नूः० यात् ॥ मधुवाता० मधु ३ अत्राद्य कन्यागते सवितरि प्रौष्ठपदापर
 ॐ प्रसमं ॥

पद्ममहालये गजछायायां महालय पंचमी रवि वासर महापर्व निमि
 त्तं अमु० णं पितृ पितामह प्रपितामहानां वसुरुद्रादित्यरूपाणां अमुका ३
 शर्मणो गोत्राणां वसुरु० मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहानां अमु
 का ३ शर्मणो सपत्नीकानां सै को द्विष्टानां विश्वे देवा पूर्व कंरुत स्यत्रा व
 स्य पार्वण दय विधेयं कृतं यन्नरुतं तद्युष्मत्सादात् संपन्न मस्तु ॥ तथास्तु ॥
 एतद्गो ज्योतिः सूर्यो ज्योतिः संकल्प सिद्धिः ॥ विकरं ॥ निरुति कोणे अमंत्र कज
 लं निषिच्य ॥ अन्न पात्रं हस्ते गृहीत्वा ॥ ॐ ये अग्नि दग्ध जीवा ये पनग्नि दग्धाः
 ऊले मम ॥ नमो दत्तेन दयं उद्दृष्ट्वा यां उ परां गतिं ॥ इति मंत्रेण तज्जलोपर्य
 न्नं विकिरेद द्यात् ॥ पात्रं निक्षेप्य ॥ हस्त प्रक्षालनं ॥ सव्यं आचमनं ॥ अस्त्रं
 स्तरणं पात्रे जपः ॥ तिलाक्षतान् गृहीत्वा ॥ अमुक सगोत्र वरुण रूप पितर

अमुकाअमुकशर्मन्। अवनेनित्तयेचत्वामत्रानु॥ इतिजलंनिर्विचेत्॥
 पिहतीयेना॥ गोत्रप्रजापतिरूपपितामहअमुकाअवनेनित्त०नु॥
 गोत्रअग्निरूपप्रपितामहअमुकाअवनेनित्त०नु॥ एवंपिंजात्यश्चि
 मेनत्पत्नीनांकिंचिदंतद्वयिदन्तशाखांमध्येमुक्ता॥ गोत्रेवरुणरूपेमातः
 गंगादेदेवीदेअवनेनित्त०याश्चत्वामत्रानु॥ गोत्रेप्रजापतिरूपेपिताम
 हियमुनादेदेवीदेअवनेनित्त०याश्चत्वामत्रानु॥ अमुकसगोत्रेअग्निरू
 पेवृद्धप्रमातामहीसरस्वतीदेविदेअवनेनित्त०याश्चत्वामत्रानु॥ अमु
 कसगोत्रवरुणरूपमातामहअमुकाअशर्मन्अनु॥ प्रमातामहाद्येवं
 सर्वत्र॥ ततोमातामहीनां। गोत्रेवरुणरूपेमातामहीअमुकीदेविदे०नु॥
 प्रजापतिरूपेप्रमातामहिअमुकी०नु॥ अग्निरूपेवृद्धप्रमातामहीअ

मुकी०नु॥ गोत्रेवरुणरूपपत्न्यातःअमुकाअनु॥ ३ पिहवंशेमृता
 येचमाहवंशेतथैवचागुरुस्वपुरबंधूनांयेचान्येबांधवामृता॥ येमे
 क्लेलेषुपिंजापुत्रदारविवर्जिता॥ क्रियालोपगतायेचजात्यंधःपंगव
 स्तथा॥ विरूपाआमगन्तश्चिज्ञाताऽज्ञाताऽक्लेशमम॥ तेषामवनेजनंम
 यादत्तमह्यमुपतिष्ठत्॥ इत्यवनेजनं॥ ततःपिंडदानं॥ पिंडं हस्तेगृही
 त्वा॥ अमुकसगोत्रवरुणरूपपितःअमुकाअमुकशर्मन्एतत्तयेचत्वा
 मत्रानु॥ उदको० एवंपितामहादीनांमात्रादीनांमातामहादीनांमाता
 मत्यादीनांत्राउश्च० पिहव्यकस्यअवनेजनं॥ अवनेजनस्तानेपिंजान्द
 द्यात्॥ मात्रादीनांमातामत्याश्चपिंडं दद्यात्॥ ततःपिहवंशे०मम॥ तेषापिं
 डंमयादत्तमह्यमुपतिष्ठत्॥ इतिपिंडं दत्वा॥ पिंडपात्रं संशोध्य अन्नं गृही

त्वा॥ पिंडाये मुक्ता॥ उत्तमायां हस्तायां अंजलिं लत्वा॥ पिंडाये धृत्वा॥ ॐ अत्र
 पितरो मादयधं यथा नागं पितर आहृषायधं॥ इति मंत्रं जप्त्वा॥ उदङ् पयश्चि
 त्य० नेत्रे संमील्य पिहृन्ध्यात्वा त्रिरुद्धासान् लत्वा० तथैव दक्षिणमुखो नृ
 त्वा० ॐ अमीमदं तपितरो यथा नागम वीहृषत० इति जपित्वा॥ ततः प्रत्यवने
 जनं॥ जलकुशान् गृहीत्वा॥ अत्रने जनवर्षिणोपरि प्रत्यवने जनं कर्त्तव्यं।
 ४ तत्र तेषां प्रत्यवने जनं० छंदो इति विशेषः॥ ततः करौ संपुटकं लत्वा॥ ॐ नमो वः ७५
 पितरो जीवाय नमो वः पितरः शोषाय नमो वः पितरो घोराय नमो वः पितरो र
 साय नमो वः पितरो बलाय नमो वः पितरो मृत्यवे नमो वः पितरो मन्यवे नमो
 वः पितरः स्वधायै नमो वः पितरः पितरो मृत्यवे नमो वः ये अत्र पितरः पितर
 स्त्वायुयं तेषां त्रेष्वा नृत्याः स्तुभ्य इह पितरो मनुष्या वयं तेषां त्रेष्वा नृत्यास्म

या अत्र पितरः स्वधायुष्माकं साय इह पितर एधत्र रस्माकं सगृहान्नः पि
 तरो दत्त०॥ इति मंत्रं जपित्वा॥ इदमत्र० इति सर्वपिंडोपरि जलं मुक्त्वा॥
 ॐ एतद् पितरो वा सो वधं पितरः॥ इति मंत्रेण सर्वपिंडोपरि प्रतिपिंडं पृष
 कः० कापसं त्रिहृत्सूत्रं दद्यात्॥ तदनावेदं नृन्दिद्यात्॥ ततः चंदनपुष्पाणि
 धूपं दीपं॥ जलकुशान् गृहीत्वा॥ नैवेद्यं० अत्र चंदनं० वेद्यं शास्त्रोक्तं० पंगो
 त्राः पिट्० हाः वरुण प्र० रूपा अमु०॥ शर्मणिः सपत्नीकाः सैकोद्दिष्टाः यथा
 विनागं पिंडार्चनं नैवेद्यं वः स्वधायै॥ करौ संपुटी लत्वा॥ अत्राच्छादनं चंदन
 गंधपुष्प धूपदीप फलार्घ्यतांबूलनैवेद्यैः पिंडानामर्चनविधेः परिपूर्णं
 क्त॥ अनेन पिंडदानेन पिहृणां मातामहानां सपत्नीकानां सैकोद्दिष्टानां
 अक्षयान्निरस्तु स्वर्गवासो अस्तु॥ काले प्रादं नवतु॥ गयायां पिंडदानेन

यादृक्षि सादृष्टिरस्तु ॥ महालयत्रमुकीतिथिनिमित्तं श्राद्धं पिंडदानपरि
 पूर्णमस्तु ॥ अस्तु ॥ सव्यं आचमनं ॥ वर्धपनं अक्षतान् गृहीत्वा ॥ ॐ अमु
 र्त्तानां च मूर्त्तानां पिष्टाणां दीप्ते जसां ॥ नमस्यामि सदा ते पांथा निनां दिव्य
 चक्षुषां ॥ नमस्कारः पिंडानां ॥ पात्रे सुप्रोक्षितमस्तु ॥ शिवा आपः संजु ॥ इ
 ति दत्तनि सौमनस्यमस्तु ॥ इति जलसी पुष्पाणि च ॥ अस्य हिरण्यदक्षिणा
 निष्कय यथादास्यमानं द्रव्यं पुरुका विष्टे देवा वः स्वाहा ॥ एवं द्वितीयस्य
 अपसव्यं जलज्जशान् गृहीत्वा ॥ अस्य रजतदक्षिणा निष्कय यथादास्यमा
 नं द्रव्यं गोत्राः पिष्टपितामहप्रपितामहाः वसुरु रूपं अमुका उशर्मणिः
 सपत्नीकाः यथाविनागं वः स्वाहा ॥ एवं मातामहानां ॥ अस्य रजतदक्षिणा
 गोत्रवसुरुपपिष्टवक अमुकशर्मन्ने स्वाहा ॥ सव्यं ॥ करसंपुटं चत्वा ॐ द

क्षिणाः पांज वज्रदेयं चास्तु ॥ दीर्घमायुः शान्तिः पुष्टिः सुष्टिः आस्तु ॥ यद्य
 च्छेयस्तत्र दस्ततिथिकरणमुरुर्त्तनं रुद्रयज्ञस्तदिदेवताः शुक्लाः सं
 पद्येतां ॥ पुरुकानां विष्टे पां देवानामर्ह्यमस्तु ॥ इति जलं निक्षिपेत् ॥
 एवं द्वितीयस्य अपसव्यं ॥ सज्जलान् जशान् गृहीत्वा ॥ गोत्रस्य वसुरुपपि
 ञः अमुका अमुकशर्मणिः सपत्नीकस्यार्ह्यमस्तु ॥ इति पिष्टचतु परि
 जलं निक्षिपेत् ॥ गोत्रस्य रुद्ररूपपितामहस्य अमुका ॥ एः सपत्नीकस्या
 र्ह्यमस्तु ॥ गोत्रस्य आदित्यरूपप्रपिता ॥ एः सप ॥ एवं मातामहानां ॥ एको
 द्दित्यस्य वसुरुपत्वाजः पिष्टवकस्य वा ॥ अमु ॥ एः उपनिष्ठतां ॥ करो संपु
 टीकृत्य ॥ येषामुद्दिष्टं तेषामर्ह्यमस्तु ॥ यस्मोद्दिष्टं तस्योपनिष्ठतां ॥ स्वधं
 वाचयिष्ये ॥ वाच्यतां ॥ इत्यनुज्ञानं पात्राधस्तात् पवित्राणि पिंडोपरिविन

जमुं चेत् ॥ ततः सज्जलान् कुशान् गृहीत्वा ॥ गोत्रेभ्यः वसुण रूपपितृभ्यः
 अमुका अमुकशर्मभ्यः स्वधे च तं ॥ इति पिंडोपरि जलं निषिंचेत् ॥ एवं गो
 त्रेभ्यः प्रजापतिरूपप्रपितामहेभ्यः अमुंभ्यः स्वधे च तं ॥ गोत्रेभ्यः अ
 ग्निरूपप्रपिंहेभ्यः अमुंभ्यः स्वधे च तं ॥ गोत्राभ्यः वसुण रूपमाह
 न्यः अमुकीदेवीदाभ्यः स्वगोत्राभ्यः प्रजापितामहीभ्यः अमुकीदेवीदा
 न्यः स्वगोत्राभ्यः अग्निरूपप्रपितामहीभ्यः अमुकीदेविदाभ्यः स्वधे च
 तं ॥ एवं मातामहानां ॥ मातामहीनां च गोत्रेभ्यः वसु रूपमाह न्यः स्व ॥ अ
 स्तु स्वध ॥ कर्मजलपात्रं गृहीत्वा ॥ पिंडपरितः जलधरां दद्यात् ॥ ३७
 जं वदंतीरमृतं घृतं पयः कीलायलं परिस्कृतं ॥ स्वधस्तर्पयतनः पिंडं
 इत्येककशेषं निनयनं ॥ तत्पात्रं तपैवमुं चेत् ॥ पवित्रपात्रं उत्तानं कुर्यात् ॥ स

यां पुनर्दक्षिणा संकल्पः ॥ अस्य आहस्यप्रतिष्ठासिद्धयर्थं हिरण्यदक्षिणा
 निष्कययथादास्यमानं द्रव्यं दास्यमानं तं बूलमाभ्यानुलेपनं च पुरुषं क
 वैश्वदेव आदि ब्राह्मणाय उच्यते मंहं सं प्रददे ॥ इति जलकुशान् चतुपरि
 मुं चेत् ॥ एवं द्वितीयस्यापुनर्जलकुशान् गृहीत्वा ॥ अस्य आहस्यप्रतिष्ठा
 नं च ॥ वसु रूपपितृपितामहप्रपितामह आदि ब्राह्मणा ददे ॥ एवं
 मातामहानां च अस्य आह च वसु रूपमाह आदि ब्राह्मणा ददे ॥ करो
 मुज्जलीत्तय ॥ आशीः प्रार्थयेत् ॥ अघोराः पितरः संतु गोत्रं नो वर्धतां ॥
 दातारो नो पि वर्धतां ॥ वेदाः संततिरेव च ॥ अक्षा च नो माव्यगमत् ॥ बहू
 देयं च नो अस्तु ॥ अन्नं च नो ब्रूत वेत् ॥ अतिषिंश्चलनेमहि ॥ याचितार
 अन्नः संतु मा च याचिष्म कंचना एता एवाशिषः संतु तिलकं कुर्यात् ॥ विवे

देवाः प्रीयतामिति ब्रूहि ॥ इत्युक्त्वा वैश्वदेवचतुर्परिजलं मुंचेत् ॥ कर्तुं संपुटी
 लत्य ॥ ॐ विश्वे देवासु प्रीताः शान्तिदा पुष्टिदा वरदा न वं उ ॥ आशिष प्रतिगृ
 ह्यतां ॥ अपसव्यं ॥ अवघ्राय पिंडान् ॥ क्षमधं इति पित्रादि पिंडान् क्षमस्व ॥
 इत्येकोद्दिष्ट पिंडं ॥ स्वर्गं गच्छ ॥ इति सर्व पिंडोपरि तिलान् विकीरेत् ॥ पितृ
 पात्राणि चालयित्वा ॥ सव्यं ॥ संचर मन्त्रं ॥ इति संचरन् त्रिं प्रोक्षयेत् ॥
 ॐ स्वस्ति न वंतो ब्रुवंतु ॥ इति पित्रादि चतुर्षु जलं मुंचेत् ॥ ततो वैश्वदेव
 चतुर्षु ॥ ॐ स्वस्ति ॥ इत्युक्ते ॥ अ० अत्राद्य कन्यागते सवितरि प्रोष्टपदा
 परपक्षमहाजये ॥ महाजय अमुकीति निमित्तं स्य आद्यस्य गोत्राणां
 वसु० णं पितृपि० नां अमुका० णं ॥ गोत्राणां वसुरुद्रादित्यरूपाणां माता
 महप्रमाता महृ० नां सपत्नी कानां सैकोद्दिष्टानां विश्वे देवाः पूर्वकैः स्य पा

११

वर्णद्वयविधिना तत्तस्य यः कश्चिन्मंत्रोक्तो विधिः स सर्वोऽपि न वतां ब्राह्म
 णानां वचनात् ॥ श्रीमहाविष्णोः प्रसादात् ॥ गयागदाधरप्रसादात् सर्वः
 परिपूर्णोऽस्ति ॥ न्यूनातिरिक्तं सर्वं परिपूर्णमिह ॥ सव्यं ॥ यस्य ० पुन्यूनं
 संपूर्णं तां याति स ० तं ॥ श्रीअच्युताय नमः ॥ इति विष्णोरुपरि जलसीदलं
 मुंचेत् ॥ काले तत्तमकाले वा अक्षया अक्षयापि वा ॥ तन्मे संपूर्णं तां या
 त्ति विष्णोर्विप्रप्रसादतः ॥ अपसव्यं ॥ वसिष्ठो वाजिनस्त्रिष्टुप् ॐ वाजे वा
 जे वत वाजिनो नो धनेषु विप्रा अमृता कृतज्ञाः अस्य मधः पिवत मादय
 धं दृष्ट्वा यातपिपित्तिर्देवयानैः ॥ अनेन मंत्रेण पितृन्मातामहान् सपत्नीका
 न् तिलान् चिकीर्य विमृजेत् ॥ ॐ अतिरतास्मा इति प्रवचनं ॥ अपसव्यं ॥ ॐ सव्यं विश्वे दे
 आमा वाजस्य प्रसवोजगम्या देमेद्या वाष्टपिवा विश्वरूपे ॥ आमागंतां वसिष्ठो वा

पितरा मातरा चामासोमोऽमृतत्वेन गम्यात् अनेन मंत्रेण पित्रादीनां वि-
 श्वेषां देवानां जलधरां दद्यात् ॥ सयं आचमनं ॥ अहं तान् गृहीत्वा वर्ष-
 पयेत् ॥ ॐ आयुः प्रजाधनं विद्यां स्वर्गं मोक्षं सुखानि च प्रयच्छंतु तपसा
 जं प्रीता मह्यं पितामहाः ॥ इति पठित्वा नमस्कुर्यात् ॥ विप्रैराशीर्वादे दीर्घ-
 मायुर्धनवान् जनवाः ॥ दीर्घमायुर्नवतिः ॥ इति महालयश्राद्धविधिः समाप्तः ॥
 दक्षिणा पादार्घ्यं आदौ स्यात् प्राणायामस्तथैव च ॥ गायत्री मधुवच्चैव दिग्ब-
 धेना विबन्धनं ॥ १॥ श्राद्धं नृमाविति पठेदेतोर्निर्हृतमित्यपि पाकस्य प्रोक्षणं
 कुर्यात् प्रयोगोच्चारणं ततः ॥ २॥ आसनं चावाहनं चार्घ्यं न्युष्ठं तथैव च ॥ ३॥
 श्रोत्रपात्रात्र संकल्पो विकिरं चानेजनं ॥ ४॥ पिंडं प्रत्यचने जार्चा प्रोक्ष्य म-
 ह्यमाशिषः ॥ स्वधेर्जं दक्षिणं पृच्छां चाननं स्वस्तिवाचनं ॥ ५॥ विसर्जनं द-

क्षिणं पृच्छां स्यादा च म्यायुः प्रजामिति ॥ इति पदार्पक्रमः संक्षिप्तः ॥ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ अपदशे संकल्पश्राद्धविधिर्विख्यते ॥ तत्र स पिंडकं
 श्राद्धं कर्तव्यं ॥ मासि मासि पितृभ्यो दद्यादिति स्मार्तसूत्रे पठित्वात् ॥ त-
 दसं नवेत निषेधे च संकल्पश्राद्धं कुर्यात् ॥ असंनवो नाम आलस्यादि-
 ना ॥ निषेधेनाम विवाहव्रतचूडासुवर्षमर्द्धतदृक् ॥ पिंडदानं मृदा
 स्नानं न कुर्यात्तिलतर्पणमिति ॥ अस्यापवादः ॥ महालये गयाश्राद्धे माता
 पित्रोर्ह्येह निरुहोऽपि ऊर्ध्वं तपिंडं निर्वपणं सदेति ॥ माता पि-
 त्रोः ह्येह नीत्यनेन ० आरुपितृवकादिह्येह ॥ एषां अनुमासिका
 दोच स पिंडकं कर्तव्यं ॥ एतदतिरिक्तविषये दशादौ सांकल्पिकं श्राद्धं पा-
 र्वाण्ययात्मकं कर्तव्यं ॥ तद्विधिः ॥ ॐ अक्रोधने ० हि वैश्वदेव आ० मनं ॥

ॐ अक्रोधनैः ॥ ए॥ ॐ न वामि ॥ अप स दं ॥ ॐ सर्वया स ॥ हि ॥ अस्मिन्नि
ह मातामह आ० लनं आचमनं ॥ सचं आचमनं प्राणायामः ॥ ॐ विष्णुः
ॐ ईशानविष्णुः तास्तु ॥ पाकः पूतो न वउ ॥ हृडा ॥ ॐ नः ॐ नुवः ॥ मधुः
शास्त्रोक्तं ॥ यं गोत्राणां पिहृणां गोत्राणां मातामहानां ॥ विश्वे देवा पूर्वकं
पार्वणद्वयविधिना युष्मदनुज्ञया सां कल्पिकविधिना आह मइं करि
ष्ये ॥ ॐ ऊरुष्य ॥ सचं पुरु० का विश्वे देवा इदं वः आसनं ॥ अप सचं गो
त्राः पिहृ पिता ॥ ॥ अमु० ए॥ गोत्राः माता ॥ मणिः स पत्नी काः यथा ॥ इ
दं वः आसनं ॥ सचं ॥ आगच्छं उमहा ॥ उते ॥ ॐ विश्वान् देवान् आवाहयि
ष्ये ॥ ॐ आवाहय ॥ ॥ सभातं ॥ ॥ शुभमस्तु सर्वजगतः ॥ ॥ श्री ॥